

2011

Jaarverslag Birding Biesbosch

Colofon

Dit jaarverslag is een publicatie van *Birding Biesbosch*, een initiatief van enkele vogelaars in de Biesbosch. Zij publiceren regelmatig via www.birdingbiesbosch.com.

In samenwerking met de Stichting Natuur- en Vogelwacht Dordrecht. www.vogelwacht.eu.

Redactie: Thomas van der Es
Albert de Jong
Sander Terlouw

Aan dit nummer werkten verder mee:

Jaap Dijkhuizen, Hans Gebuis, Tim Janse, Theo Muusse (SBB), Wouter Thijs en Marco Vriens.

Omslagfoto's:

Logo: Albert de Jong
Blonde ruiter: Hans Gebuis

Drukwerk: © Strix uitgeverij

Van de redactie

Voor u ligt het eerste jaarverslag van *Birding Biesbosch*. Onder deze noemer hebben zich in de afgelopen jaren steeds meer fanatieke vogelaars in de Biesbosch verzameld. Dit jaarverslag heeft een tweeledig doel: allereerst willen we een overzicht van de bijzondere vogelwaarnemingen in 2011 geven. Daarnaast willen we op deze manier steeds meer mensen informeren over de enorme natuurwaarde van de Biesbosch. In dit eerste jaarverslag hebben we ons beperkt tot de losse waarnemingen. We hopen volgend jaar een veel uitgebreider verslag te kunnen maken, met onder meer broedvogelnieuws. Grootse plannen dus! We houden u op de hoogte via: www.birdingbiesbosch.com

In dit jaarverslag

Voorwoord	3
Het jaar 2011 - een overzicht	4
Jaarverslag 2011 telpost de Dordtse Biesbosch	20
Nederlands tweede Kumliens meeuw op de Gijster	29
Een Blonde ruiter in polder Hardenhoek	31
'Ik zie een Alpengierzwaluw'	33
Jaarlijst 2011 en vooruitzichten 2012/2013	34
Opmerkelijke fotoseries	35

Voorwoord

Na de gigantische klus van 2010 -de integrale broedvogeltelling- kwam 2011: op vogelgebied het beste jaar ooit voor de Biesbosch! Nooit werden er zoveel soorten in een jaar gezien, uiteraard voorzien van vele zeldzaamheden. De cijfers spreken voor zich: maar liefst 90 lokale zeldzaamheden werden genoteerd, waaronder 39 zeer zeldzame soorten. Het jaartotaal bleef steken op 250 soorten. Opvallend is het aantal van vier nieuwe soorten voor het gebied: Slangenarend, Kleine geelpootruiter, Alk en Alpengierzwaluw. Op de Alk na waren ze niet voor iedereen weggelegd. De zeldzaamste vogel van het jaar is ongetwijfeld de Kumliens meeuw; met maar één eerder geval in Nederland is deze Canadese dwaalgast een onverwachte toevoeging! Een andere zeer zeldzame ondersoort werd op de valreep meegepikt; een geringde Baltische mantelmeeuw hing kort boven de Amer. Maar er is meer, veel meer. Voor vogelaars van buitenaf waren met name Amerikaanse wintertaling (2!), Blonde ruiter (tweede voor de Biesbosch), Grote karekiet, Steltkluten, Bladkoning en Zwarte ibis de moeite waard. De invasieve Steppekiekendief vloog ook over ons heen, net als een Roodstuitzwaluw en eindelijk weer eens Kleine jagers. Korte hoogtepunten waren er meer; een juveniele Citroenkwikstaart in het najaar en 2 Breedbekstrandlopers samen. Echter is niets pijnlijkers dan een Vale gier aan de grond. Door het slechte weer had die voor velen van ons een inkoppertje geweest als de soort op tijd zou zijn gemeld. Het jaar werd afgesloten met enkele zeevogels. In de buurt van de Moerdijkbruggen konden 2 soorten Zee-eend en Roodkeelduiker worden bijgeschreven, niet slecht!

Kortom, veel leesplezier!

Theo Muusse

Het jaar 2011 – een overzicht

door Albert de Jong, Theo Muusse en Thomas van der Es

Het jaar begon met enorme aantallen ganzen, Kleine en Wilde zwanen in de Noordwaard. **Foto: Albert de Jong**

januari

Het begin van het jaar was vrij zacht met regelmatig zonnige dagen. Als gevolg van de sneeuwval in november 2010 verbleven nog erg grote hoeveelheden ganzen in de polders rondom de Biesbosch. Langs de Deeneplaatweg leverde dat op 7 januari een tweetal **Roodhalsganzen** (TM) op. De groep van 86 overvliegende **Kleine rietganzen** op 22 januari is opmerkelijk te noemen en betreft de grootste groep voor de Biesbosch ooit (ST, MK). Op 31 januari trokken de aantallen **Toendrarietganzen** langs de Reugtweg aan tot maar liefst 9.000 (TE, TM). Vanaf 31 januari verbleef, voor een opvallend kort tijdsbestek, de blauwe fase **Ross' gans** langs de Reugtweg; de vogel verbleef hier tot 4 februari (TE). Er werden in januari meerdere **Middelste zaagbekken** doorgegeven, waaronder twee over de Nieuwe Merwede op 10 januari (TM). Op 7 januari zwom een **Roodhalsfuut** op de Oostkil. Er verbleven in januari minimaal drie **Zeearenden** in het gebied. Voorkeur van de vogels ging uit naar de Brabantse Biesbosch waar de vogels gezamenlijk gingen slapen.

Een **Rode wouw** verbleef op 10 januari in polder Hardenhoek, het betrof een adult (TM). In ieder geval twee verschillende **Ruigpootbuizerds** werden waargenomen in januari. Het betrof een adulte en een eerste winter vogel (div). Het grootste aantal **Grote zilverreigers** op de slaappleats Lijnoorden betrof 120 vogels op 31 januari (TE). **Ransuilen** werden op twee niet nader vrij te geven locaties waargenomen, net als een tweetal **Steenuilen**. De twee invasiesoorten van 2010/2011 ontdekten de Biesbosch ook, één daarvan was de **Pestvogel**. Met 5 exemplaren over de veerpont Kop van het Land op 1 januari 2011 (TM). Op 5 januari verbleven -helaas kort- 10 **Pestvogels** in Werkendam (JD). Vanaf 19 januari t/m 24 januari verbleef een aantal vogels in Hank. Het begon met 2 exemplaren, en dit groeide uit naar 6 (JB). In ieder geval één zuivere **Witkopstaartmees** verbleef gedurende de gehele maand januari in de omgeving van het kantoor van Staatsbosbeheer (TE, TM).

februari

In februari waren de weersomstandigheden vergelijkbaar met dat van januari. De aantallen ganzen waren begin februari hoog te noemen. Tussen 1 en 4 februari verbleef een groepje **Taigarietganzen** in de gigantische groep rietganzen langs de Reugtweg. De vogels werden in wisselend aantal gemeld (TM, PK). In dezelfde groep rietganzen doken regelmatig **Kleine rietganzen** op, met als hoogste aantal 6 exemplaren (div). De blauwe fase **Ross' gans** verbleef tot 4 februari langs de Deeneplaatweg. Een groepje van drie overvliegende **Rotganzen** werd waargenomen nabij de Deeneplaatweg op 18-2 (PV). Een tweetal waarnemingen van **Middelste zaagbek** deze maand, beide waarnemingen op de Nieuwe Merwede ter hoogte van het Zuidplaatje (19/2 en 20/2 door ST, MK) . Op 2 februari verbleven er op spaarbekken De Gijster vier **Geoorde futen** en een **Roodhalsfuut** (TE).

De eerste **Kuifduiker** werd gemeld op 7 februari op hetzelfde spaarbekken (TE, TM). Vanaf 16/2 verbleef er ook een exemplaar in het Gat van den Kleinen Hil en vanaf 21 februari werd deze vogel vergezeld door een tweede exemplaar (TE, TM). Drie **Kraanvogels** werden overvliegend waargenomen op polder Maltha op 16/2 (PD). Een **Rode wouw** werd gefotografeerd boven de Bruine Kilhaven nabij Werkendam op 19/2 (JG). De waarnemingen van **Houtsnippen** waren mager te noemen, enkel rond de schemer werden enkele exemplaren op polder Maltha gezien (TE). Een **Pestvogel** werd roepend waargenomen boven het Vogelplein in Dordrecht op 24/2 (TM).

Kuifduikers – 21/2/2011 – Gat van den Kleinen Hil

Foto: Nick Janssen

maart

De tweede dag van deze overbruggende maand richting het voorjaar leverde een overvliegende **Rode wouw** op nabij de Elzen op het Eiland van Dordrecht (via Stichting NVD). Een goede trekdag op 6 maart leverde een uittocht op van **Sijzen**, zowel in de Brabantse Biesbosch als over telpost de Dordtse Biesbosch passeerden honderden exemplaren. De trektelling op telpost de Dordtse Biesbosch leverde niet minder dan 525 overvliegende exemplaren op (ST). De eerste dagen van maart stonden vooral in het teken van **Kraanvogeltrek**: 8 maart bleek hiervoor de beste dag. Dit was ook de eerste warme en zonnige dag van de maand. Wel 245 exemplaren passeerden de Biesboschregio op deze dag. De grootste groep betroef 54 exemplaren. Het hoogste aantal en de meeste groepen werden waargenomen van telpost Dordtse Biesbosch (ST, BV, MV). Bijna alle groepen werden waargenomen aan de zuidkant van de telpost en vlogen dus over de Brabantse Biesbosch, waar diverse waarnemers de vogels ook opmerkten.

Op diezelfde 8 maart werden ook de eerste **Lepelaars** opgemerkt en trokken er veel **Grutto's** over het gebied (654 over telpost Dordtse Biesbosch). Ook passeerde een **Kruisbek** de telpost (ST, BV, MV). Een fraai mannetje **Topper** verbleef vanaf begin maart tot 16 maart nabij de Spieringsluis aan de Brabantse kant (div). Het tweetal **Kuifduikers** van het Gat van den Kleinen Hil verbleef daar tot 15 maart.

Topper – 15/3/2011 – Spieringsluis

Foto: Albert de Jong

De vroegste zwaluw van de Biesbosch betrof ook dit jaar de **Oeverzwaluw**. De vogel werd waargenomen in polder Hardenhoek op 12 maart (JD, TE). Samen met een waarneming op telpost Breskens betrof het hier tevens de eerste waarneming dit jaar van de soort voor Nederland. Tot 16 maart verbleven maximaal 4 **Pestvogels** in de wijk de Hoven in Dordrecht (div). In het Wantijpark in Dordrecht werd op 13 maart een **Kleine barmsijs** waargenomen (TM). Op 17 maart werd de tweede **Rode wouw** van maart voor de Biesboschregio waargenomen: een exemplaar vloog over de recreatieplas van de Kurenpolder nabij Hank (MR). Een tweetal **Roodkeelduikers** en een **Middelste zaagbek** vlogen op 26 maart over telpost de Dordtse Biesbosch (BV). De eerste goede steltloperdag voor polder Hardenhoek bleek 27 maart te zijn. De hele maand verbleven er al mooie grote groepen **(IJslandse) grutto's** in het gebied, maar de diversiteit ontbrak. Op 27 maart kwam daar verandering in en werden grote groepen **Bontbekplevieren** (158), **Drieteenstrandloper** (2), **Kanoet** (1), **Zwarte ruiter** (3) en de 5e **Strandplevier** voor de Biesbosch in deze polder waargenomen (TM, TE).

Een groepje van zeven Kraanvogels vloog over de Sneepkil – 23/3/2011

Foto: Thomas van der Es

april

April was qua weersomstandigheden in Nederland een uitzonderlijk goede maand. Vanaf de tweede week van de maand was het uitzonderlijk warm voor de tijd van het jaar. De windrichting varieerde van zuidoost tot noordoost en dit leverde mooie soorten op. Een greep uit de schaarse doortrekkers: **6 Rode vrouwen**, **19 Zwarte vrouwen**, +20 doortrekkende **Visarenden**, veel **Beflijsters** en **Noordse kwikstaarten**.

De maand begon met een schitterende **Kuifduiker** in zomerkleed die zich ophield op spaarbekken De Gijster (TE). Op dezelfde 2 april trokken er twee **Zwarte ooievaars** over polder Hardenhoek (FH). 3 april was het de dag van de eerste **Kumliens meeuw** voor de Biesbosch. De vogel werd op spaarbekken De Gijster ontdekt door een groep vogelaars uit de regio 's Hertogenbosch onder leiding van Theo Muusse. De rest van de dag bleef de vogel daar aanwezig maar de maandag daaropvolgend kon er geen spoor meer van gevonden worden.

Op 6 april verbleven 2 **Kuifduikers** op spaarbekken de Grote Rug te Dordrecht (MK). Nog steeds een zeer schaarse doortrekker, een **Grote stern**, vloog al roepend op 10 april over polder Maltha (TE). De 11^e van de maand verbleef een fraaie **Bonte vliegenvanger** op Jeugddorp in Dordrecht (MK). De tevens zeldzame **Fluiter** zong op 13 april op de Hofmansplaat in de Brabantse Biesbosch (TM, TE). De hele maand april was goed voor de **Reuzenster**; op 13 april werd het eerste exemplaar waargenomen. Op 14 april werd (de?) **Amerikaanse wintertaling** waargenomen in polder Hardenhoek (TM). Op 16 april in ieder geval vergezeld van een tweede exemplaar (PW, AJ). De laatste dag dat er een **Amerikaanse wintertaling** werd waargenomen, was 27 april.

Eén van de 788 Dwergmeeuwen die deze dag over polder Hardenhoek vloog– 27/4/2011

Foto: Albert de Jong

De 18e van de maand was een erg goede dag voor bijzondere soorten. Langs de Deeneplaatweg zat een **Draaihals** (MD), een **Dwergstern** fourageerde in de Hardenhoek (TE) en een **Poelruiter** werd 's avonds waargenomen in de net ingerichte polder Moordplaat in de Brabantse Biesbosch (TE). Het beloofde een goed jaar voor **Stelkluten** in Nederland te worden en ook in polder Hardenhoek. De aftrap hiervan vond plaats op 20 april toen er 4 exemplaren werden waargenomen in die polder (AC). Op 21 april vloog er een nieuwe soort voor de Biesbosch over het Gat van de Slek in de Brabantse, namelijk een **Slangenarend** (TE, LB). Die avond cirkelde er ook nog een **Zwarte ooievaar** boven de Beatrixhaven in Werkendam (BV). Een vrij vroege **Roodpootvalk** vloog op 22 april over telpost de Dordtse Biesbosch net als de zeldzame **Roodstuitwaluw** (MK, ST). Een behoorlijk late adulte **Ruigpootbuizerd** vloog op 23 april over polder Hardenhoek (EE, TE, ME). Op 27 april werden schitterende aantallen **Dwergmeeuwen** waargenomen in polder Hardenhoek. De teller bleef steken op 788 exemplaren (TM, AJ, PV, TE). Op 28 april werd de eerste van de maar liefst 6

Een paartje Stelkluten zorgde voor broedsucces in de Biesbosch – 9/5/2011

Foto: Peter Verhelst

Grauwe kiekendieven van dit voorjaar waargenomen. Vanaf 29 april tot in ieder geval begin mei werd een zingende **Fluiter** waargenomen in Jeugddorp in Dordrecht (MK). Diezelfde dag waren 3 **Noordse sterns** kortstondig aanwezig in de Hardenhoek (TM), ook zaten er toen de eerste twee **Temmincks strandlopers**. Nog een **Noorse stern** fourageerde op de 30ste april in het Zuid-Maartensgat in de Dordtse Biesbosch (ST). In polder Hardenhoek verbleef die dag weer een tweetal **Reuzensterms** en zat er een grote groep van 13 **Rosse grutto's** (TE).

mei

Mei is als altijd een topmaand, zo ook in 2011. **Zwarte vrouwen** piekten met maar liefst 16 overtrekkers, met name in de eerste helft van de maand. Ook **Visarend**, **Zwartkopmeeuw**, **Steenloper**, **Kanoet**, **Drieteenstrandloper**, **Zilverplevier**, **Temmincks strandloper**, **Stelkluit** en **Rosse Grutto** en al wat meer werden vooral in mei gemeld.

De eerste **Witwangstern** van het jaar vloog op 3 mei (TE, HG) en 4 mei (JdJ en ToM) boven de Hardenhoek en in de avond van de 4^e boven spaarbekken de Grote Rug (ST, MK). De tegenwoordig erg schaarse **Grote karekiet** zong op 3 mei hard genoeg voor HG om bij het laarzenpad van polder Hardenhoek ontdekt te worden. De tweede **Witwangstern** vloog uiteraard over telpost de Dordtse Biesbosch op 5 mei. **Roodpootvalken** blijven een zeldzame verschijning bij ons. De langsvliegende vrouw op 5 mei over de Hardenhoek (HG) en de vrouw langs de Dordtse telpost op 6 mei (MV, ST) werden dan ook jubelend uitgezwaaid. Het is ook de dag dat een **Grote karekiet** zich kortstondig nabij Kindem liet horen (MR).

Tegenwoordig is de Grote karekiet niet eens een jaarlijkse gast – 3/5/2011 – polder Hardenhoek

Foto: Hans Gebuis

Een leuke trekdag op 8 mei leverde een aantal schaarsheden op: een **Zwarte ooievaar**, een **Rode wouw**, een **Zwarte wouw**, 2 **Zwartkopmeeuwen** en een **Grauwe kiekendief**.

JD liet na jaren van stilte zijn kwaliteiten zien. In zijn Kattukse verleden ontdekte hij soorten als Perzische roodborst, de reden waarom de Katwijkers hem terug willen. Tussen zijn kinderen door zag hij op 9 mei een **Blonde ruiter**. Zijn lege telefoon werd hem niet fataal. De ongelukkige TM was 5 minuten later ter plaatse en miste hierdoor een goede ontdekking, iets wat hij wel kan gebruiken. Deze 2^e voor de Biesbosch bleef tot en met 13 mei in polder Hardenhoek. De eerste werd langsvliegend gezien bij de telpost de Dordtse Biesbosch in oktober 2010. 9 mei zou een legendarische dag worden: een ver lopende, slanke ruiter kon uiteindelijk hard gemaakt worden als **Kleine geelpootruiter**! De vogel is door TM, TE, EE en AK gezien en onafhankelijk gefotografeerd. De vogel is inmiddels ingediend. Ondertussen liep het aantal **Temminckjes** op tot 18, het aantal **Steltkluten** tot 4, vloog de 6^e **Zwarte wouw** van de maand over en vond TE een **Roodkeelpieper**. En alles in die ene Hardenhoek!

Twee overvliegende **Sneeuwganzen** (en de bekende sukkel aan de grond) op 10 mei en twee **Reuzensterns** op 11 mei in de Hardenhoek zijn zeker het vermelden waard. Op de 10^e werd er daar ook een **Strandplevier** gemeld (nog steeds erg zeldzaam) en 2 **Steltkluten**. De **Steltkluten** zouden de hele zomer blijven en in augustus enkele juvenielen aan de wereld tonen. Het aansluiten van Kort- en Lang Ambacht heeft geleid tot een fraai intergetijdengebied. Dit heeft al fraaie aantallen ganzen en eenden opgeleverd. De eerste echte goede steltloper die hier gezien is kwam direct in tweevoud: AJ en TJ zagen op 15 mei, na hun BMP-telling, 2 **Breedbekstrandlopers**. De vogels waren er in de middag ook nog (TM). Het betreft de 3^e en 4^e voor de Biesbosch. De klapper van de dag (en wedijverend als klapper van de maand) werd door Teus Luijendijk gevonden: een hard vliegende **Alpengierzwaluw** werd verder alleen door WT gezien. De vogel is inmiddels aanvaard. Ondertussen kon je ook nog in de Hardenhoek de nog altijd aanwezige **Roodkeelpieper** en **Grauwe gors** bekijken. Deze laatste soort was op de 12^e gevonden door AJ en werd nog enkele dagen onregelmatig gezien.

De Hardenhoek bleef maar goed, met op 16 mei weer eens een **Poelruiter** (TM), 11 **Zilverplevieren** en 11 **Temmincks**. Op 19 mei was het miezerig met een noordenwind: ideaal voor steltjes en sterns, ideaal voor de Hardenhoek. TE zag tussen de **Dwergmeeuwen** een **Noordse stern**, nog altijd een erg zeldzame soort hier. Tevens die dag leuke steltlopers in de vorm van 23 **Kanoeten**, 15 **Drieteenstrandlopers**, 2 **Temminckjes**, 1 **Rosse grutto** en 9 **Zilverplevieren**. Het binnendrijvende slechte weer op de 28^e was goed voor een langverwachte en veel gezochte soort: TE zag in de middag van 28 mei kort maar goed een **Roodstuitzwaluw** rondvliegen boven de Noorderklip! Door de grote aantallen van **Gierzwaluw** en **Oeverzwaluw** kon de vogel niet lang gevolgd worden. Die dag was al goed voor TE daar hij bij de Honderdendertig na lang wachten de door BtK gemelde **Roodmus** terugvond met MaV.

Opvliegende Temmincks strandlopers– 19/5/2011 – polder Hardenhoek

Foto: Jorrit Vlot

juni

De maand juni begon met veel onstuimig weer en betekende een ommekeer van het weerbeeld. Opvallend hoog waren de aantallen **Kwartels** die deze maand werden waargenomen, zowel op het Eiland van Dordrecht als in de Noord- en Oostwaard. Ook zichtwaarnemingen ontbraken deze maand niet. **Porseleinhoen** werd roepend waargenomen rondom de Hardenhoek. Diverse waarnemingen van **Zomertortels** werden gedaan in het oostelijk deel van de Brabantse Biesbosch. Op 7 juni verbleef kortstondig een groepje van 4 adulte **Witwangsterns** in polder Hardenhoek. De vogels foerageerden ruim een uur boven de plas (TE).

Op 13 juni verscheen weer een zeldzame stern in de Hardenhoek, ditmaal betrof het een **Grote Stern** gezien door Menno Korbijn.

De tweede **Roodmus** van dit jaar werd waargenomen op 17 juni in de Sliedrechtse Biesbosch (JN).

Op 19 juni verscheen er weer een leuke moerasstern in polder Hardenhoek, ditmaal een adulte **Witvleugelstern**.

De kraker van de maand werd waargenomen op een regenachtige zaterdag in deze maand, namelijk op 25 juni. Langs de Galeiweg in de Noordwaard werd een **Vale gier** waargenomen tussen de koeien. Adriaan Ouburg publiceerde de foto helaas wat te laat op het web, waardoor de vogel jammer genoeg niet door andere waarnemers gezien is. De vogel is gedocumenteerd en aanvaard.

Een bakbeest in de Noordwaard - 25/6/2011

Foto: Adriaan Ouburg

Gedurende de gehele maand juni werden er **Steltkluten** waargenomen in de Hardenhoek. Het hoogste aantal betrof 9 exemplaren op 27 juni. Later werd duidelijk dat in ieder geval 1 paar een jong in de polder had groot gebracht.

juli

Juli was dit jaar een bijzonder natte en koele maand. Met name eind juli stond het water in het gebied hoog vanwege de overvloedige neerslag. Op 1 juli werd een **Roodhalsfuut** in zomerkleed gezien op het zuidelijke Steurgat (CS). Later deze maand was er nog een onzekere melding in polder Hardenhoek van deze soort. Zomerwaarnemingen zijn nog altijd uitzonderlijk. In de eerste weken van juli werden in polder Hardenhoek maximaal 3 **Steltkluten** gezien (AK). Dezelfde Arie Kolders zag 's avonds op 4 juli 3 **Dwergsterns** langsvliegen in de Hardenhoek. Op de 15e zag HG nog één vogel in de Spieringpolder. Het overzomerende vrouwtje **Non** bleek ook in juli nog aanwezig in polder Maltha (TE). Op 7 juli piekte het aantal **Kleine zilverreigers** in de Hardenhoek tot 51 exemplaren (TE). De tweede week van juli was goed voor een aantal leuke steltlopers in polder Hardenhoek. Wat betreft de soorten kende 6 juli de mooiste avond: 125 **Kemphanen**, 16 **Zilverplevieren**, 2 **Steltkluten**, 1 **Poelruiter** en 1 **Rosse grutto** zijn geen kattenpis (TE, CF). Op dezelfde avond werd een recordaantal **Kokmeeuwen** op deze plek geteld, zeker 14.000 (CF). Leuk is ook de eerste zomer **Dwergmeeuw** die tussen 30 juni en 2 augustus in polder Hardenhoek verbleef (JV). Binnen de datumgrenzen werd op 8 juli een **Buidelmees** gehoord in polder Middelveld (JB). Helaas kon ook deze zomer geen precieze broedlocatie van de soort worden vastgesteld. Ook is de **Visarend** nog altijd geen broedvogel. Op 9 juli werd de eerste melding al gedaan boven de Spieringpolder (GS). Normaliter verschijnt de soort vanaf begin augustus.

Geelpootmeeuw – 12/7/2011 – Dam van Engeland

Foto: Thomas van der Es

De laatste **Witvleugelstern** van dit jaar werd op de 11^e gezien in –wederom– polder Hardenhoek (TE). Opmerkelijk is de waarneming van een **Geoorde fuut** in zomerkleed op het Zuid-Maartensgat op 12 juli (TE). De laatste jaren wordt deze soort steeds vaker ook 's zomers in het gebied gezien. Bijzonder veel **Gierzwaluwen** foerageerden op 22 juli boven de Nieuwe Merwede. Ruim 4.000 werden er geteld (ST). Gedurende de maanden juli en augustus werden zowel een mannetje als vrouwtje **Blauwe kiekendief** gezien in het centrum van de Noordwaard. Broedindicerende waarnemingen werden echter niet gedaan. Zeer uitzonderlijk is de overvliegende **Noordse stern** op 26 juli over de

fietsbrug van polder Maltha (JH, AW). Op 30 juli dook een vrouwtje **Brilduiker** op in polder Maltha (SK), een soort waarvan zomerwaarnemingen meestal in deze polder gedaan worden.

augustus

Begin augustus werd een paartje **Steltkluten** met twee jongen waargenomen in polder Hardenhoek (JJ). Aangezien het paar ook in juli te zien was, kunnen we aannemen dat het hier om een succesvol broedgeval gaat. Eveneens op een broedgeval duidend waren de waarnemingen van twee volwassen **Wespendieven** rond polder Maltha en de Reugt. Iedere zomer worden broedverdachte vogels waargenomen; echter is een broedgeval nog nooit vastgesteld. Hoewel op de 21^e een net vliegvlugge vogel werd gefotografeerd in de Kikvorsch of Otter, waarmee een mogelijke primeur werd vastgelegd (SH). Augustus was een goede maand om deze mysterieuze soort in de Biesbosch te zien: circa dertig vogels werden zowel op doortrek als ter plaatse gemeld. De eerste **Rode wouw** van het najaar werd op 2 augustus in polder Muggenwaard gezien (HG). De eerste weken van augustus verliepen rustig. De leuke steltlopersoorten in polder Hardenhoek bleven helaas wat achter. Op een **Kanoet**, een **Temmincks strandloper**, wat **Krombekken**, vijf **Rosse grutto's** op de 5^e (JG, RM) en een groepje van elf **Steenlopers** op de 31^e (AJ, PV) na, was het geen vetpot. Dee **Zwarte ibis**, die op 27 augustus in polder Hardenhoek werd ontdekt, maakte veel goed (BM). 'Oeverzwaluwen genoeg', moet MR hebben gedacht toen hij er op de 7^e zeker 500 telde boven polder Hardenhoek.

Zwarte ibis – 28/8/2011 – polder Hardenhoek

Foto: Hans Gebuis

De aantallen **Visarenden** waren gemiddeld voor augustus, met een maximum van drie vogels per dag (TE). Ook in augustus werden op drie verschillende plaatsen in op het Eiland van Dordrecht **Steenuilen** waargenomen. Op deze drie plekken na, en één locatie in de Brabantse, is de soort geheel verdwenen in de Biesbosch. Gedurende de hele maand augustus verbleef een jonge **Purperreiger** in polder Maltha, waar de soort sinds vorig jaar broedt. Mooie aantallen van deze soort op doortrek zijn vermeld in het overzicht van telpost de Dordtse Biesbosch. Deze maand piekten de **Lepelaars** op 20 augustus in de polder Hardenhoek: 196 vogels werden geteld (CS). Een andere reigersoort, de **Kwak**, zorgt nog steeds voor hoofdbreken. Broedt 'ie nu wel of niet in het gebied? Interessant is in ieder geval de vondst van drie juveniele vogels bij de Spieringsluis op de 27e door JB. Gedurende de maand

september werden ze er onregelmatig gezien, ook midden op de dag. Eén vogel werd aldaar nog gezien op 28 oktober (TM).

Een hoog maandtotaal van zes **Zwarte ooievaars** werd genoteerd; vooral de zuidwaarts vliegende familie van drie vogels op de 15e over Dordrecht is het vermelden waard (LW). Dat augustus de maand van de reigers is, bleek op de 23e, als WT een **Koereiger** vindt in polder Hardenhoek. Op dezelfde avond zag hij een **Ortolaan** op deze plek. Drie opmerkelijke escapes werden waargenomen in deze maand: een dode **Zebravink** werd op de 5^e gevonden in De Kooikamp bij Sleuwijk (JD). Op de 21^e werd een **Roodschoudertaling** gezien in polder Hardenhoek (GuP). Deze bleef tot in september. In dezelfde polder verbleef vanaf de 26^e een **Kaapse casarca** (PW). Op de 31ste meldde TM een **Citroenkwikstaart** ter plaatse in polder Moordplaat.

september

Bijna 5.000 waarnemingen in de Biesbosch werden in deze maand ingevoerd. Daarvan was die van de **Buidelmees** de eerste opmerkelijke. Deze werd in de eerste week in de Beneden Spieringpolder gehoord (FO). Op de 10^e werden er twee erg goed gezien in de Boven Spieringpolder (AK, JV). **Duinpiepers** blijven hier een zeldzaamheid. Op de 1^e werd een exemplaar gezien op de Moordplaat (JaB, JB). Onbevestigd bleef de waarneming van een **Raaf** op diezelfde dag in de Middelste Kievitswaard (HR). Een fraaie, juveniele **Grauwe kiekendief** werd op de 2^e ontdekt in de omgeving van de Galeiwaard, waar deze tot zeker de 13^e door velen werd gezien (PV). Waarschijnlijk dezelfde vogel werd op 18 september voor het laatst gezien in polder Hardenhoek (WA). Op de 2^e werd eveneens melding gemaakt van een zekere onvolwassen **Steppekiekendief** langs de Deeneplaatweg (BaV). Bijna zeker was de waarneming van een juveniel vrouwtje van deze soort over telpost de Dordtse Biesbosch op de 30^e (HG, ST). Maximaal drie **Casarca's** werden deze maand gezien in polder Hardenhoek (WT). Jaarlijks terugkerend zijn de **Krooneenden**. Vanaf de 4^e werd een vrouwtje gezien in polder Hardenhoek (JaB, JB). Op diezelfde dag vloog een **Zwarte ooievaar** over het Boomgat (HE). Op de 5^e noteerde JD twee mooie aantallen in polder Hardenhoek: hij zag er zeker 100 **witte kwikstaarten** en ruim 1.000 **oeverwaluwen**.

Grauwe kiekendief – 9/9/2011 – polder Keizersguldenwaard

Foto: Hans Gebuis

De aantallen **Grote zilverreigers** liepen in deze maand langzaam op, tot een maximum van 45 op de 24e in polder Maltha (GP). Trouw aan het gebied bleef het bijna volwassen stel **Zeearenden**, dat regelmatig samen gezien werd. September is vanouds dé maand voor **Visarenden**, waarvan een dagmaximum van vier vogels werd genoteerd op de 4e en de 10e. Altijd leuk is een onvolwassen **Roodpootvalk**, zoals MK die zag vliegen op de 2e over het golfterrein bij de Sliedrechtse Biesbosch. Een ander exemplaar vloog over de Dordtse telpost. Niet onopgemerkt mag de waarneming op de 10^e van een **Patrijs** op de Jantjesplaat blijven (PK). Op de 10^e zag PK er een op de Jantjesplaat. Buiten enkele paartjes in de akkergebieden rond Werkendam, zijn er nauwelijks nog plekken bekend waar de soort voorkomt. De categorie steltlopers en plevieren leverde deze maand een reeks mooie dagmaxima op: drie **Rosse grutto's**, veertig **Kemphanen**, vier **Zwarte ruiters**, twee **Bosruiters**, maximaal drie **Krombekstrandlopers**, 60 **Bonte strandlopers**, tien **Kleine strandlopers**, een **Temmincks strandloper**, een **Kanoet**, een **Drieteenstrandloper**, 85 **Bontbekplevieren**, vier **Zilverplevieren** en een **Steenloper** in het Noorder -en Zuidergat van de Visschen (HD) op de 3^e. Op de laatstgenoemde na waren al deze aantallen toebedeeld aan polder Hardenhoek. Overigens is een **Goudplevier** (1) in september blijkbaar zeldzamer in de Biesbosch dan een **Zilverplevier** (4).

Op vijftien september werden vijf **Geelpootmeeuwen** gezien in de Beatrixhaven van Werkendam (AJ). Deze haven bleek in het najaar een fijne trekpleister voor grote meeuwen. Een volwassen **Dwergstern** werd op de 7^e en de 10^e waargenomen in polder Hardenhoek; een leuke soort voor het gebied (EM, AS). Op de 19^e werden twee **Reuzensterns** gezien boven het Gat van den Kleinen Hil door PM. In de categorie harde soorten voor het gebied valt ontegenzeggelijk de juveniele **Kleine jager**, die op de 10^e langs telpost de Dordtse Biesbosch vloog [zie ook het overzicht van de telpost zelf]. De enige **Draaihals** van dit najaar werd op de 9^e gefotografeerd langs de Veerweg (TP). Andere fijne zangvogelsoorten waren de **Roodkeelpieper** op de 16e over polder Happenhennip, een **Grote pieper** op de 25e over Werkendam (beide PV) en een **Geelgors** op de 24e over het Reeland in Dordrecht (MK). Drie **Bladkoninkjes** werden er in deze maand al gezien. Een hele vroege op de 18e in de tuin van 'opa Jan' in Hank (JB, JaB). Op de 28e één in een parkje in Werkendam (JD) en één op de 30e langs telpost de Dordtse Biesbosch.

Rosse grutto - 1/9/2011 – Aakvlaai

Foto: Theo Muisse

Strandleeuwerik – 15/10/2011 – Beatrixhaven, Werkendam

Foto: Peter Verhelst

Qua zeldzaamheden was de maand oktober duidelijk minder gevarieerd dan de vorige maand. Het aantal meldingen van bijvoorbeeld **Cetti's zangers** nam daarentegen wel toe, evenals die van arriverende wintergasten. De eerste **Wilde zwaan** werd op de 14^e in polder Maltha gezien (KW). Op de 18^e fotografeerde AIW een **Velduil** in de Helsloot; een zeldzaamheid in ons gebied. Op 22/10 werden maar liefst zeven **Geoorde futen** op spaarbekken De Gijster gezien (JZ). Aan het illustere rijtje van lelijke escapes werd op dezelfde dag de **Chinese knobbelgans** toegevoegd, een specialiteit van Nieuwendijk (NJ). Zo heeft Werkendam zijn eigen **Mandarijneend** (JD) en Dordrecht zijn **Halsbandparkiet** (MK). Drie verschillende **Rode wouwen** werden gemeld: één vogel over polder De Biesbosch op 15/10 (o.a. ST). Op de 23e vloog er nog één over telpost de Dordtse Biesbosch en werd er één gevonden in polder Jannezand (JB), die de dag erna in de Nathalspolder verbleef. Zonder mogelijke dubbeltellingen was deze maand goed voor maar liefst 15 **Ruigpootbuizerds**! Op de goede buizerddag, 15 oktober, stroomden de aantallen ons land binnen. De meeste vogels werden op de Dordtse telpost genoteerd (MK, HG). De makkelijkst te bezoeken vogel was de juveniel die tot zeker 24/10 in de Keizersguldenwaard verbleef (NP). Deze was echter ook gemakkelijk te verwarren met een lokale look-a-like **Buizerd**. Op dezelfde dag zag TE een **Velduil** hoog over polder Maltha vliegen. Op 27/10 werden 150 **Bonte strandlopers** geteld in polder Hardenhoek (RHG). Op de 15^e ontdekte PV een **Strandleeuwerik** in de haven van Werkendam. Helaas kon de vogel na een uur niet meer worden teruggevonden. In 2003 vond hij er op precies dezelfde plek ook een vogel. De enige **Grote pieper** van 2011 werd op 21/10 gezien in de Aakvlaai (JB). In de laatste twee weken van oktober werden vier overvliegende **Geelgorzen** genoteerd: één op de 22e over de Louisapolder (MK), de dag erna over de telpost (ST) en op de 28e twee vogels over polder 't Kooike (PV).

november

De maand november was een rustige maand. Pas in de laatste week 'vielen' enkele soorten die bijzonder zijn voor het gebied. Hoewel, op 1 november meldde TM een mogelijke **Bastaardarend** boven Kruidvlaai. Op 1 november passeerde een **Rode wouw** de Tongplaat (HG). In november waren er nog zeven meldingen van overvliegende **Ruigpootbuizerds** in het gebied. Een **Roodhalsfuut** werd vanaf de 2^e gezien op spaarbekken De Gijster (TM); niet de enige, want op 28/11 was de soort te vinden op de vaste overwinteringsplek: het Gat van de Visschen (TE). De laatste **Tapuit** werd op dezelfde dag gemeld in polder Hardenhoek (PS). Op 9/11 was een **Velduil** te zien in polder Hardenhoek (HG, JD). Over deze polder vloog op dezelfde dag de tweede juveniele **Kleine jager** van dit jaar (HO). Een late **Visarend** vloog op 11/11 over De Kwellingen bij Werkendam (PV). Op de 12^e hoorde TE een eenzame **Kraanvogel** 's avonds over polder Maltha vliegen. Het aantal **Goudplevieren** liep deze maand in polder Hardenhoek op tot 105 op 9/11 (HW). Op 24/11 ontdekte AJ een luid roepende **Siberische tjiftjaf** bij de kijkhut van polder Maltha. De vogel kon in de dagen erna goed worden bekeken, gefotografeerd en de roep kon worden opgenomen. Het betrof het eerste goed gedocumenteerde geval voor de Biesbosch en het tweede geval voor Noord-Brabant. Twee winters terug werd deze soort kortstondig gezien langs de Hilweg (TM) en ook in 2004 en 1995 waren er claims in het werkgebied.

Siberische tjiftjaf – 24/11/2011 – polder Maltha

Foto: Albert de Jong

Op 28/11 merkte TE twee goede zeesoorten op, net ten oosten van de Moerdijkbrug. Maar liefst drie **Roodkeelduikers** op het Hollandsch Diep en een **Grote zee-eend** in het Zuid-Maartensgat. Een **Topper** was die dag te zien op spaarbekken Honderd en dertig (TE). De dag erna werden er nog twee gevonden bij de Moerdijkbruggen (MV), een soort waarvan er jaarlijks enkele gezien worden.

december

Roodkeelduiker – 30/11/2011 - Hollandsch Diep

Foto: Thomas van der Es

December was de maand van extreem hoog water in Nederland. In deze maand waren vooral de spaarbekkens en de wateren in het westen van de Brabantse Biesbosch spannend. De meeste eenden en duikers die eind november werden gevonden, bleven tot zeker half december redelijk plaatstrouw. Een opmerkelijke aanvulling daarop is de melding van een geringde 1kj **Baltische mantelmeeuw** die naar aanleiding van een melding boven Breda werd opgepikt door TM. De vogel vloog van een akker bij Lage Zwaluwe het Hollandsch Diep op.

Op 8/12 levert een bijna gebiedsdekkende telling in de Brabantse Biesbosch een totaal van 7 **Klapeksters** op (TE). Op dezelfde dag zag TE een vrouwtje **Zwarte zee-eend** in het Gat van de Visschen. Dit is een soort van een zwaar kaliber in ons gebied. Ook een **Grote zee-eend** en een **Topper** zijn die dag op die plek te zien geweest. Deze dag werd uitgebreid met meer 'rode soorten': twee **Zilverplevieren** en een **Ruigpootbuizerd** in de Hardenhoek (PVI) en een **Geoorde fuut** op de Reugt (TE). Eerder, op 3/12, was er al een adulte **Ruigpootbuizerd** gemeld in polder Hardenhoek (KS). Op De Gijster waren twee **Geoorde futen**, een **Roodhalsfuut** en een **Middelste zaagbek** te zien vanaf 12/12 (AJ, TM). Meldingen van twee **Witkopstaartmezen** vanaf 18/12 in de Dordtse wijk de Hoven werden nooit bevestigd door een goede beschrijving of foto (DM). Op 21/12 werd een **Sneeuwgors** waargenomen op de aanlegkade van spaarbekken Honderd en Dertig (TM). Dezelfde dag was goed voor een **Topper** op spaarbekken Honderd en Dertig. PV zag op 21/12 van de laatstgenoemde soort twee exemplaren over de Beatrixhaven van Werkendam vliegen. Op Oudejaarsdag was een **Kuifduiker** te zien op spaarbekken Honderd en Dertig (TE, MaV).

In totaal werden in 2011 ruim 57.000 vogelwaarnemingen uit de Biesbosch ingevoerd.

De in het overzicht gebruikte afkortingen horen bij de volgende waarnemers. De namen zijn gerangschikt naar alfabetische volgorde van de voornamen. Wij danken deze mensen voor het invoeren van hun bijzondere waarnemingen.

AC	Adri Clements	JV	Jorrit Vlot
AJ	Albert de Jong	KS	Kevin Scharroo
AlW	Albert van der Wulp	KW	Koos Werther
AS	Andres Scherff	LW	Laurens de Waard
AK	Arie Kolders	LB	Leon Boon
AW	Arie-Willem van der Wal	MaR	Marco van Reenen
BM	Bas Markesteijn	MV	Marco Vriens
BtK	Bram ter Keurs	MD	Marinus Dieleman
BaV	Bart Vastenhouw	MR	Martijn Renders
BV	Bas Verhoeven	MaV	Mark de Vries
CF	Cornelis Fokker	MK	Michel Kapoen
DM	Dick Meijer	NJ	Nick Janssen
EE	Ed en Mary van der Es	NP	Niels van Pelt
EM	Erik Menkveld	PW	Paul van de Werken
FH	Franc Henebiens	PK	Peter Krijnen
FO	Frank Oling	PM	Peter Meininger
GP	Gerd-Jan Pontenagel	PS	Peter Schaft
GuP	Guus Peterse	PV	Peter Verhelst
GS	Guido Soons	PVI	Peter Vlamings
HD	Hans Diepstraten	PD	Pieter Doorn
HG	Hans Gebuis	RM	Rob Martens
HE	Henk Eland	RHG	Rob en Henny Gorissen
HO	Herman Offereins	SH	Stefan van der Heijden
HR	Huib de Rooij	ST	Sander Terlouw
JD	Jaap Dijkhuizen	SK	Sietze Kleinjan
JH	Jaap Hamelink	TM	Theo Muisse
JaB	Jan Braat	TE	Thomas van der Es
JJ	Jan de Jong	TJ	Tim Janse
JZ	Jan Zwaaneveld	TP	Ton Peters
JN	Jacques van der Neut	TM	Toon Melaet
JB	Joey Braat	WA	Walter Appels
JG	John van Gestel	WT	Wouter Thijs

Jaarverslag 2011 telpost de Dordtse Biesbosch

door Sander Terlouw
Natuur- en Vogelwacht Dordrecht

*Eén van de trektelposten die de vogeltrek in Nederland al jaren in de gaten houdt, is telpost de Dordtse Biesbosch. Vogeltrek is ieder jaar weer verrassend. Was 2010 bijvoorbeeld heel goed met enorme aantallen ganzen en **Kramsvogels**, 2011 was onder andere het jaar van de reigers. Wat te denken van 414 **Blauwe reigers** op één dag. Of 304 **Purperreigers** op één dag? Beide zijn nieuwe Nederlandse records! Net als de 6.416 **Oeverzwaluwen** die op 7 augustus voorbij vlogen. En wie had ooit gedacht dat de 27.484 **Vinken** van 15 oktober 2003 nog eens overtroffen zouden worden? En dat alweer de derde **Steppekiekendief** ooit langs de telpost zou vliegen? Of in totaal 8 **Roodpootvalken**? Of 4 **Roodkeelduikers**? Of 20.813 **Koperwieken op één dag**? Dit jaar kwam het allemaal langs! En dit jaar voor het eerst een evaluatie vanaf deze plaats. Een mooi initiatief dat hopelijk vervolg krijgt.*

Een sfeerimpressie van de telpost: Leo Apon (l) en Sander Terlouw (r).

Foto: Marco Vriens

De statistieken!

Telpost de Dordtse Biesbosch bestaat sinds 18 juli 2003 en daarmee is 2011 het achtste volledige teljaar. In de beginjaren vormde de Westhaven de vaste telplek, maar sinds 2005 is dat het Zuidplaatje, nabij de Zuidhaven (ZH).

Het weer in 2011 was bijzonder te noemen. Het jaar begon met een uitloop van het sneeuwrijke einde van 2010. Daarna volgde het droogste en zonnigste voorjaar sinds 100 jaar, de natste zomer sinds 100 jaar, een zeer droge en zonnige herfst en werd geëindigd met één van de natste en warmste decembermaanden ooit. En aangezien vogeltrek voor een groot deel gestuurd wordt door

het weer, leverde dat een evenzo bijzonder jaar op. In 2011 werd er op 84 dagen geteld met in totaal 288 teluren; voor het eerst weer minder dan 300 teluren sinds 6 jaar. Desondanks werden er 376.475 vogels geteld, het op één na hoogste aantal ooit in één jaar. In totaal werden er 155 trekvogelsoorten over de telpost vastgesteld, net iets meer dan het langjarig gemiddelde van 151. In 2011 werden er 31 dagrecords gebroken (15% van het totaal) en werden er 4 nieuwe soorten voor de telpost vastgesteld (**Geoorde fuut**, **Witwangstern**, **Meerkoet** en **Kleine jager**), wat het totaal aantal langsvliegende soorten op 205 brengt. In 2011 werd ook een absolute mijlpaal bereikt: de 2 miljoenste vogel passeerde de telpost en wel op 29 oktober tussen 8:30 en 9:00 en deze enorme eer gaat naar een Spreeuw! In totaal is er nu 2.964 uur geteld in 794 dagen (zie tabel 1 en figuur 1).

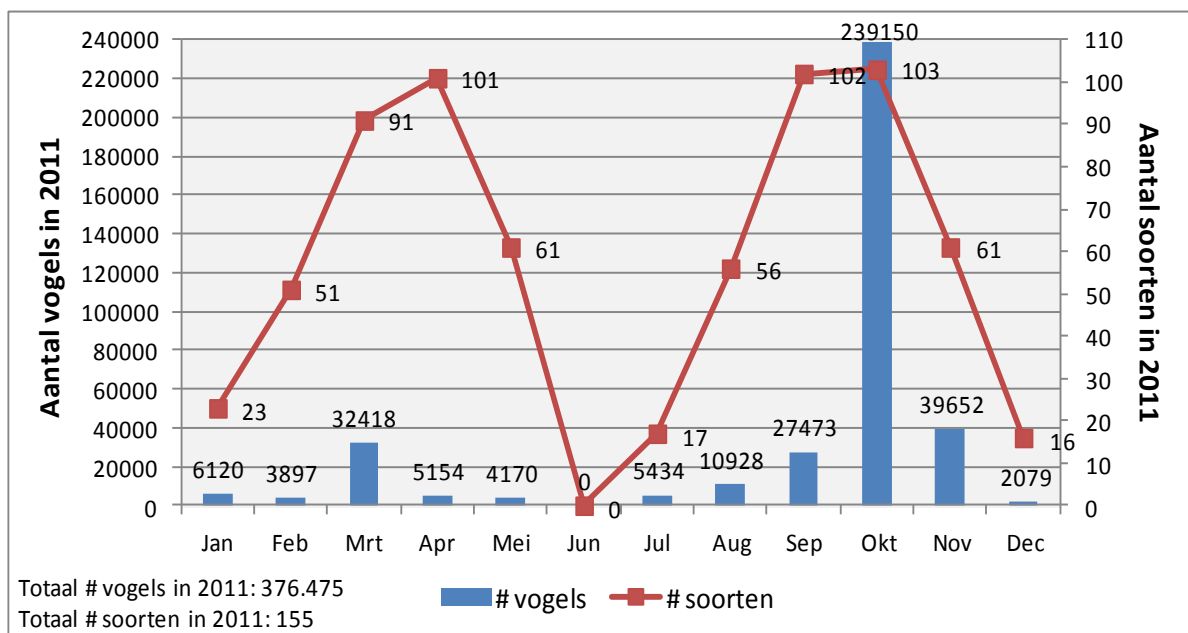
Tabel 1: Totalen van de afgelopen 8,5 jaar

	# Vogels	# Teluren	Uurgemiddelde	# Teldagen	# Soorten**
2003*	113.886	192	595	53	109
2004	103.840	266	390	71	129
2005	128.008	352	364	96	141
2006	129.014	326	396	90	142
2007	216.051	311	695	84	155
2008	222.737	395	564	100	159
2009	253.442	424	598	110	153
2010	512.554	412	1.245	106	171
2011	376.475	288	1.309	84	155
TOTAAL	2.056.007	2.964	694	794	205

* In 2003 is pas vanaf 18 juli begonnen met tellen, daarna jaarrond

** Exclusief exoten en ondersoorten

Figuur 1: Alle getelde vogels en aantal soorten per maand over telpost de Dordtse Biesbosch in 2011

Tabel 2 laat de tien meest talrijke soorten van 2011 zien, in vergelijking met de gemiddelde top 10 van talrijke soorten over de jaren 2003-2010. Zoals gebruikelijk maken deze tien soorten ongeveer

80% uit van het totale aantal waargenomen vogels op onze telpost (2011 zelfs 85%). De nummers 1 en 2, de **Spreeuw** en de **Vink**, staan in beide lijstjes bovenaan en doen het in 2011 zelfs nog beter dan gemiddeld als we het procentueel gaan vergelijken. De **Brandgans**, nummer 4 in de lijst van 2003-2010, deed het in 2011 minder en is pas op de 17^e plek van 2011 terug te vinden. Ook de **Graspieper** doet na een paar goede jaren een stapje terug en is buiten de top 10 gevallen. In 2011 vinden we deze soort terug op de 15^e plaats. Daarentegen was 2011 voor de **Veldleeuwerik** en met name voor de **Oeverzwaluw** erg goed. De **Spreeuw** is ook op de meeste teldagen vastgesteld: 61 van de 84.

Tabel 2: Talrijkheid soorten in 2011 vergeleken met de periode 2003-2010

Top 10 van 2011			% in 2011	Top 10 van 2003-2010			% in 2003-2010
1	Spreeuw	93.063	24,7	1	Spreeuw	330.995	19,7
2	Vink	76.797	20,4	2	Vink	245.668	14,6
3	Koperwiek	50.670	13,5	3	Koperwiek	189.134	11,3
4	Houtduif	26.341	7,0	4	Brandgans	138.620	8,3
5	Kievit	20.511	5,4	5	Kolgans	111.121	6,6
6	Kolgans	20.006	5,3	6	Houtduif	92.247	5,5
7	Veldleeuwerik	8.639	2,3	7	Kramsvogel	71.923	4,3
8	Kramsvogel	8.211	2,2	8	Kievit	71.346	4,2
9	Aalscholver	7.483	2,0	9	Graspieper	50.150	3,0
10	Oeverzwaluw	6.772	1,8	10	Grauwe gans	47.585	2,8

Het voorjaar

Januari begon rustig. Van de bekende januaritrek van de **Kleine rietgans** naar het noorden, normaliter langs de kust, kon een leuk stukje meegepikt worden met 86 vogels op 22 januari, een nieuw dagrecord (was 29 op 7 november 2010). De aanhoudende oostelijke wind gedurende februari zorgde ook voor weinig trek. Wel nam het aantal trekvogelsoorten zichtbaar toe. Hoogtepunt was de eerste **Geoorde fuut** voor de telpost op 13 februari. Op 16 februari werden de eerste 2 **Ooievaars** alweer waargenomen. Op de 20ste vlogen er 2 **Middelste zaagbekken** langs, met slechts 17 vogels in de laatste 9 jaar toch altijd schaars. Tevens werden deze dag de eerste **Grutto's** (18) van het jaar gezien. **Zeearenden** en een Wezel ter plaatse leukten de boel verder nog een beetje op.

Na een rustig begin van maart kwam de trek op de 6^e goed op gang met onder andere een groepje van 3 **Nonnetjes**, direct een verdubbeling van het aantal waarnemingen sinds 2003 op de telpost. Verder wederom 2 **Middelste zaagbekken**, 74 **Pimpelmezen**, 597 **Sijzen** en een **Witkopstaartmees** (een restantje van de invasie van 2010, toen we er in totaal 20 mochten noteren). Verder ook de eerste en enige **Wilde zwanen** (7) van 2011. Een groepje adulten dat

Kraanvogels over de telpost.

Foto: Marco Vriens

hoogstwaarschijnlijk 50 minuten later de 28 kilometer noordoostelijker gelegen telpost 'de Horde' passeerde, een gemiddelde van 34 km/u. Daarnaast ook nog de 3^e langsttrekkende **Zeearend** ooit (eerder 1 ex. op 12 maart 2006 en 12 maart 2010). 2 dagen later kwamen er zelfs 2 **Zeearenden** langs, die een klein uurtje later ook over telpost 'Kinderdijk' vlogen (15km NNW). Daarnaast werden 2.091 **Kolganzen**, 22 **Brilduikers**, 614 **Grutto's**, 5.033 **Kieviten** en de enige **Kruisbek** van het jaar genoteerd. Absoluut hoogtepunt waren echter de groepen **Kraanvogels** die vanaf het eerste licht al over kwamen vliegen. Uiteindelijk passeerden er 13 groepen, waarvan de grootste 54 vogels telde. Om 12:30 draaide de wind van zuidoost naar zuidwest en was het feest over, de teller op 245 **Kraanvogels** achterlatend. Een flinke verbetering van het dagrecord dat op 36 stond (1 maart 2009).

Op 12 maart werd het dagrecord **Goudplevier** verbeterd. Het record van 593 vogels op 20 maart 2005 werd aangescherpt tot 809 vogels. De tweede voorjaars**Goudvink** ooit voor de post vloog op 19 maart voorbij. De dag erna volgde de 2^e **Sneeuwganzen** voor de telpost. 26 maart bracht de eerste en enige 2 **Zomertalingen** van het jaar, net als 2 **Zwarte ruiters**, een **Zilverplevier** en 2 **Roodkeelduikers**, de 2^e en 3^e voor de telpost, na een vogel op 7 november 2010. Later dit jaar zouden er nog 2 volgen.

April begon goed met op de 2^e een **Rode wouw**, een **Smelleken**, 6 **Torenavalken**, 10 **Kluten**, een **Boomklever** en een **Buidelmees**. De dag erna volgde weer een **Rode wouw** en de eerste **Visarend** van het jaar. Op 9 april vloog weer een **Middelste zaagbek** langs. Op 10 april volgden de vroegste 2

Veel wouwen dit voorjaar (8 Rode en 5 Zwarte).
Hier één van de Zwarte wouwen.

Foto: Hans Gebuis

Koekoeken ooit voor de telpost (was 15 april 2007). Maar ook wederom een **Rode wouw** en 4 **Purperreigers**. Op 19 april werden er 2 **Bontbekplevieren** geteld en de enige **Bosruiter** van het jaar. Tevens trokken ook 5 **Tapuiten** langs en 2 **Beflijsters**. De laatste teldag van april, op de 22ste, kende een spetterend slot met een **Zwarte wouw**, 2 **Visarenden**, een **Roodpootvalk**, 22 **Dwergmeeuwen** en de 2^e **Roodstuitwaluw** voor de telpost (de andere was op 17 april 2004).

In mei kwam een record aantal **Zwarte sterns** langs (203), waarvan 119 op 5 mei, wat een nieuw dagrecord betekende (was 45 op 1 mei 2005). Deze 5^e mei was ook goed voor een wouwendubbel (**Zwarte** en **Rode wouw**), 4 **Visarenden**, wederom een **Roodpootvalk**, 2 **Smellekens**, 16 **Groenpootruiters**, 15 **Dwergmeeuwen** en een nieuwe telpostsoort: een **Witwangstern**. Ook de dag erna leverde een nieuwe telpostsoort op: een **Meerkoet**. Nog nooit zagen we deze soort de 5 kilometer door ons gezichtsveld vliegend afleggen! Verder deze dag een **Noordse kwikstaart** en de 3^e en 4^e **Roodpootvalk** van dit jaar, een dagrecord. Op 7 mei vlogen er 2 **Zomertortels** voorbij, een inmiddels zeer schaarse soort. Op 8 mei werd er een dik dagrecord **Gierzwaluw** gevestigd (2.257, was 1.407 op 31 mei 2009). Deze dag wederom een wouwendubbel met 3 **Zwarte wouwen** en 1 **Rode wouw**. Verder een **Wespendief** en een **Grauwe kiekendief**. Na 8 mei was het gedaan met de voorjaarstrek.

Zomeravondtrek

Van het bijzondere Biesboschfenomeen van de traditionele zomeravondtrek van de **Scholekster** werd door het slechte weer helaas maar weinig meegepikt. Op 20 juli werden er nog 53 genoteerd.

Een ander bijzonder fenomeen in deze regio is de avondtrek van reigers. **Blauwe** en **Purperreigers** vertrekken in de maanden juli, augustus en september enkele uren voor zonsondergang en vliegen dan heel de nacht door totdat ze in de ochtend in midden/zuid Frankrijk aankomen. Na een korte foerageerpauze gaan ze dan weer verder naar het zuiden. Door het slechte weer in juli bleven veel **Blauwe reigers** nog even hangen. 15 augustus was de eerste echt goede avond, de wind stond goed (NO) en er werden 98 **Blauwe reigers** geteld en 20 **Purperreigers**, naast ook nog eens 11 **Witgatjes**. 17 augustus konden 41 **Blauwe reigers** en 18 **Purperreigers** worden bijgeschreven. Daarna draaide de wind naar zuidwest en moesten we wachten totdat op 29 augustus de wind weer teruggedraaide naar noordelijke richtingen. Deze avond werden er 38 **Blauwe reigers** en 14 **Purperreigers** geteld. De dag erna was echter ongekend. Op de avond van 30 augustus werden er maar liefst 200 **Blauwe reigers** geteld en 304 **Purperreigers**. Voor de **Purperreiger** een dik nieuw Nederlands record (was 211 op 13 september 2008 bij Kinderdijk, het oude dagrecord van de Dordtse Biesbosch was 190 op 30 augustus 2010)! De dag erna kende ook nog een leuk staartje met 28 **Blauwe reigers** en 87 **Purperreigers**. Het reigergeweld was echter nog niet over, want na 2 weken tegenwind kwam 15 september de wind wederom in de noordelijke hoek terecht wat die avond zorgde voor een nieuw Nederlands record voor de **Blauwe reiger**. Er werden die avond 390 **Blauwe reigers** geteld. Daar

Enorm veel Purperreigers langs de telpost in 2011 (totaal 514), met een nieuw Nederland dagrecord tot gevolg (304 op 30 augustus 2011). **Foto: Hans Gebuis**

komen de 24 van die ochtend nog bij, waardoor het nieuwe record 414 **Blauwe reigers** is geworden! Verder ook maar weer eens 58 **Purperreigers** deze avond. Nu al de Nederlandse records van **Koereiger** (7 op 20 augustus 2010), **Grote Zilverreiger** (66 op 16 december 2007) en nu dus ook **Blauwe-** en **Purperreiger** in onze handen zijn, kunnen we telpost de Dordtse Biesbosch gerust dé reigertelpost van Nederland noemen!

Het najaar

Op 10 juli vlogen er 58 **Lepelaars** voorbij, een nieuw dagrecord (was 34 op 14 september 2008). 7 augustus, wind zuidwest 5 bft, dan verwacht je niet veel. Een dappere teller die toch even ging kijken werd verrast met een dikke stroom **Oeverzwaluwen** laag over de rivier. Na anderhalf uur droogde

de stroom op en bleef de teller op een indrukwekkende 6.416 vogels staan. Een dik nieuw Nederlands record (was 4.005 op 29 augustus 2010 Flevocentrale Zuid, het oude dagrecord van de Dordtse Biesbosch was slechts 188 op 28 augustus 2010)! 15 augustus passeerden **Roodpootvalk** nummer 5 en 6 van het jaar. 21 augustus leverde de 9^e en 10^e **Zwarte ooievaar** ooit voor de telpost op, net als de 3^e en 4^e **Morinelplevier**. 27 augustus was goed voor 2 **Wespendieven** en 3 **Visarenden**.

September begon rustig, maar 10 september was het feest. Er werden onder andere 3 **Wespendieven**, 8 **Bruine kiekendieven**, 6 **Visarenden** en 1 **Geelpootmeeuw** genoteerd. Hoogtepunt was echter de eerste jager voor de telpost. Ongeveer 2 uur lang vloog er onregelmatig een **Kleine jager** heen en weer, een nieuwe telpostsoort! Ook 11 september was leuk met onder andere veel **Boerenzwaluwen** (1.357), een late **Koekoek**, 2 **Visarenden** en de eerste **Smelleken** van het najaar. En de **Visarenden** bleven het goed doen, want 4 dagen later werden er weer 2 genoteerd. Op de 16^e konden maar liefst 4 **Visarenden** worden bijgeschreven, net als 1.264 **Boerenzwaluwen**. De dag erna passeerde alweer de 7^e **Roodpootvalk** van het jaar de telpost. Op 25 september volgde zelfs de 8ste **Roodpootvalk** van het jaar (tegen in totaal 6 in de periode 2003-2010). Deze dag ook een **IJsgors**, 2 **Vuurgoudhaantjes** en de eerste **Boomleeuwerik** van het najaar. 28 september bracht de eerste **Kolganzen** en **Veldleeuweriken**, net als een **Visarend** en een **Buidelmees**. De laatste dag van september bracht de eerste **Kepen** en **Koperwiek**, terwijl bij aankomst de 4^e **Bladkoning** al voor de telpost zat te roepen. Het hoogtepunt moest echter nog komen. Een juveniel vrouwtje **Steppekiekendief** liet de 2 tellers verbijsterd achter. Alweer de 3^e, na een vogel op 14 april 2007 en 8 oktober 2009.

De traditionele oktoberlepelaar.

Foto: Marco Vriens

In oktober werden een recordaantal van bijna een half miljoen vogels geteld. 1 oktober begon rustig met de 4^e **Europese kanarie** ooit. 4 oktober leverde de 2^e **Kanoet** voor de telpost en de laatste **Regenwulp** ooit voor de telpost. 9 oktober ging het echter helemaal los met in totaal 63.978 vogels van 61 soorten. Geweldig was de bijna constante stroom **Vinken** en **Koperwieken**, met daartussen ook veel **Zanglijsters**. Aan het eind van de dag stond de teller op 35.009 **Vinken**, een dikke verbetering van het vorige (bijna onhaalbaar geachte) dagrecord van 27.484 op 15 oktober 2003. **Koperwieken** bleven steken op een zeer goed aantal van 20.813 vogels, maar nog ver verwijderd van het dagrecord van 62.000 op 2 oktober 2007. Van de **Zanglijster** werden er 4.085 genoteerd (dagrecord 12.500 ook op 2 oktober 2007). Verder deze dag ook 4 **Smellekens**, 3 **Zilverplevieren**, 152 **Witte kwikstaarten** (dagrecord, was 73 op 13 oktober 2003), 62 **Grote lijsters** (dagrecord, was 42 op 11 oktober 2010), 5 **Beflijsters**, 223 **Kneuen** (dagrecord, was 140 op 5 september 2010) en een late **Lepelaar** en zeer late **Boompieper**.

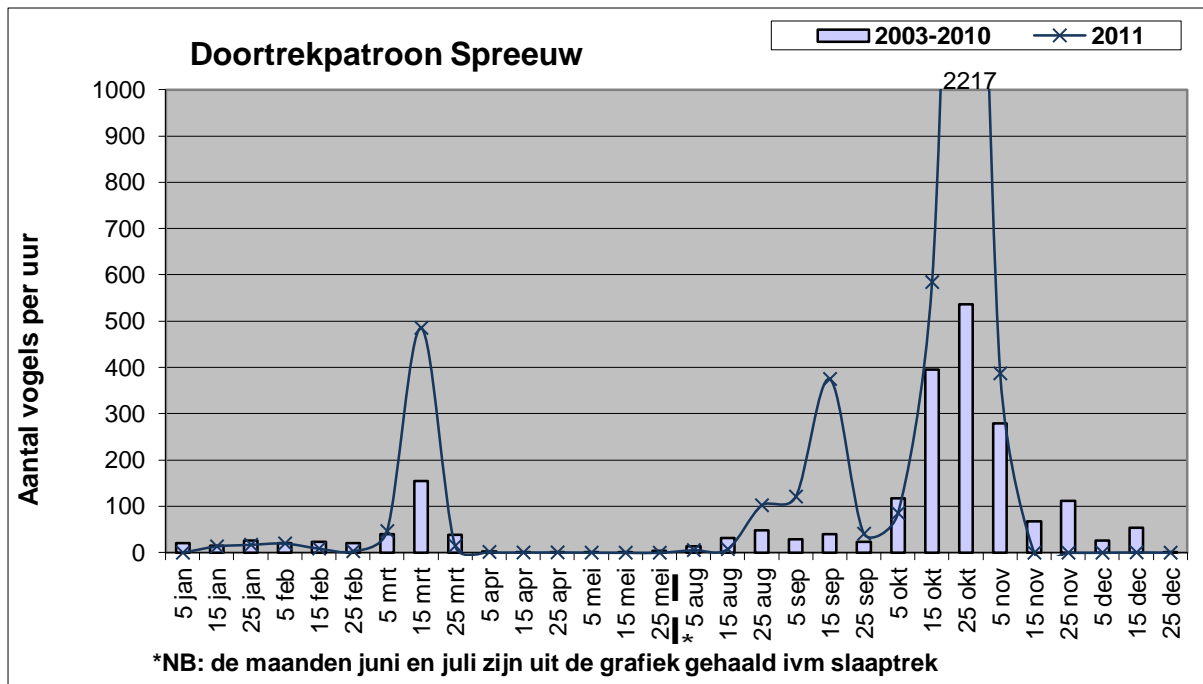

Eén van de 6 Ruigpootbuizerden dit jaar.

Foto: Hans Gebuis

14 oktober was ook erg goed met in totaal 26.070 vogels van 63 soorten. Hieronder wederom een **Roodkeelduiker**, 24 **Grote zilverreigers**, weer 2 **Lepelaars**, 1.497 **Kolganzen**, 12 **Blauwe kiekendieven** (dagrecord, was 4), 42 **Sperwers**, 194 **Buizerden**, een **Ruigpootbuizerd**, 4.157 **Houtduiven**, 2 **Beflijsters**, 1.656 **Kramsvogels** en 10.765 **Vinken**. Ook de dag erna nog steeds massale trek met in totaal 27.590 vogels van 69 soorten waaronder veel roofvogels: 2 **Rode vrouwen**, een **Zeearend**, 118

Sperwers (dagrecord, was 57 op 3 oktober 2010), 386 **Buizerden** (dagrecord, was 194 van de dag ervoor), 4 **Ruigpootbuizerden** (dagrecord, was 3 op 17 oktober 2010), 5 **Smellekens**, 3 **Slechtvalken**, maar ook 3 **Beflijsters**, 1.846 **Kauwen** (dagrecord, was 507 exact 2 jaar geleden), 34 **Grote zilverreigers**, 11.159 **Spreeuwen** en een **IJsgors**. 16 oktober was relatief rustig, maar leverde nog wel 52 **Grote zilverreigers** op. 20 oktober bracht onder andere de eerste **Kleine zwanen** van het jaar (60) en 1.191 **Aalscholvers**. De dag erna kon de 4de **Klapekster** voor de telpost worden genoteerd. 22 oktober leverde een nieuw dagrecord **Casarca** op met 7 exemplaren (was 4 op 14 september 2003). Daarnaast ook de enige **Goudvink** dit najaar en 11.373 **Spreeuwen**. De 23ste kon de 8ste **Rode wouw** van het jaar worden bijgeschreven, net als 3 **Blauwe kiekendieven**, 1.438 **Veldleeuweriken**, 82 **Merels** en een **Geelgors**. 27 oktober bracht 11.382 **Spreeuwen** met zich mee en wederom een **Ruigpootbuizerd** en een **IJsgors**. Ook de dag erna weer veel **Spreeuwen** (13.800), 35 **Grote zilverreigers**, 89 **Watersnippen** (dagrecord, was 62 op 18 oktober 2008) en 123 **Merels**. De eerste **Grote zaagbekken** van het najaar vlogen op 29 oktober voorbij.

Figuur 2: Doortrekpatroon van de Spreeuw over telpost de Dordtse Biesbosch in 2011 en het gemiddelde van 2003-2010. Het patroon van 2011 is gelijk aan het gemiddelde, met de voorjaarspiek midden maart en de najaarspiek eind oktober. Er werden in 2011 veel Spreeuwen geteld, wat in de uurgemiddelden te zien is.

November knalde los met 27.837 vogels op 5 november. Hieronder een **Rotgans**, een **Zilverplevier**, 5.898 **Kieviten** (dagrecord, was 5.033 op 8 maart 2011), 4.904 **Houtduiven**, 6.333 **Koperwieken** en 7 **Appelvinken**. Ook de dag erna nog een leuk staartje met 8.160 **Koperwieken** en 60 **Kleine zwanen**, waarna het wel over was voor november. December kende nog een leuke verrassing met alweer de

4de **Roodkeelduiker** van het jaar, een jaar geleden was dit nog een nieuwe telpostsoort. En nu met **Roodkeelduikers**, **Parelduikers** en een **Ijsduiker** op de tellijst is het wachten op die laatste duiker om het kwartet compleet te krijgen.. 18 december leverde nog 44 **Kleine rietganzen** op, waarmee het jaar werd afgesloten.

Een groep van 35 Kleine zwanen vliegend langs de telpost.

Foto: Marco Vriens

Opvallende jaartotalen telpost de Dordtse Biesbosch 2011

Een greep uit de opvallende jaartotalen van soorten, die in 2011 bijzonder goed vlogen, zijn vooral de reigers, de roofvogels en de bulksoorten (**Spreeuw, Vink, Koperwiek**). Hieronder een aantal opvallende zaken met erachter het totale aantal van 2011: **Blauwe kiekendief** (26), **Blauwe reiger** (1.085), **Brilduiker** (73), **Buizerd** (685), **Goudplevier** (1.099), **Grote lijster** (122), **Grote zilverreiger** (295), **Kauw** (4.249), **Kievit** (20.511), **Kleine rietgans** (130), **Koperwiek** (50.670), **Kraanvogel** (245), **Oeverzwaluw** (6.772), **Purperreiger** (514), **Rode wouw** (8), **Roodpootvalk** (8), **Slobeend** (208), **Sperwer** (347), **Spreeuw** (93.063), **Vink** (76.797), **Visarend** (30), **Zeearend** (4) en **Zwarte stern** (244).

Zijn er dan geen dingen die tegenvielen dit jaar? Nou, bijzonder weinig, maar enkele lage jaartotalen zien we wel van **Beflijster** (12), **Goudhaantje** (9), **Kruisbek** (1), **Regenwulp** (62) en **Smient** (494). Meest opvallend is het geheel ontbreken van **Wielewaal, Zwarte mees** en **Zwartkopmeeuw** dit jaar.

En in de spaarzame momenten dat er weinig trek te zien viel, is er ter plaatse gelukkig ook genoeg te beleven zoals bijvoorbeeld **Blauwborsten, Visarenden, Zeearenden, Cetti's zangers, Waterrallen, Groene spechten, Grote zaagbekken** en **Ijsvogels**. Maar ook vlinders en libellen als **Oranjetipje, Oranje zandoogje, Glassnijder** en **glazenmakers** zijn er te zien, naast uiteraard **Reeën** en **Hazen**.

Vanaf deze plaats wil ik alle tellers uit 2011 enorm bedanken voor hun inzet en ik hoop dat iedereen er in 2012 weer bij is! En, ben je nog nooit geweest, kom gerust ook eens meetellen!

De verrichtingen van de telpost zijn te volgen op www.trektellen.nl onder de naam: 'Dordtse Biesbosch' of via de website van de Natuur- en Vogelwacht Dordrecht, waar nog meer informatie over de telpost te vinden is: www.vogelwacht.eu.

Stichting Natuur- en Vogelwacht

Noorderelsweg 2A, 3329 KH Dordrecht, Telefoon 078 - 621 39 21
Fax 078 - 621 00 99, info@vogelwacht.eu, www.vogelwacht.eu

Nederlands tweede Kumliens meeuw op De Gijster

door Theo Muusse

Kumliens meeuw *Larus glaucooides kumlieni* – 3 april 2011

Foto: Mars Muusse

Zondag 3 april 2011 stond in het teken van de verjaardag van Jaap van der Linden. Hij had aan negen vrienden een origineel cadeau gegeven: een tocht door de Biesbosch; op zoek naar Cetti's zangers, Snorren, Zearenden, Visarenden en wat al meer. Na een vruchtbaar bezoek aan de Noorderplaat, waarbij nieuwe jaarsoorten als Snorren, Rietzangers en een enkele Sprinkhaanzanger de Blauwborsten begeleidden, gingen we op weg naar de Turfzakken, de plek waar de Zearenden 'altijd' zitten.

Dat viel vies tegen en als excursieleider besloot ik rond half 11 een blik op het enorme spaarbekken De Gijster te gooien om de lokaal zeldzame Kuifduiker en Roodhalsfuut aan te bieden. Beroepsmatig tel ik hier maandelijks de watervogels. Na 15 minuten zonder een leuke fuut zei ik tegen Lützen Portengen dat hij nooit moet vergeten om de meeuwen te checken. Lützen reageerde met; ik zie een stormmeeuw met witte handpennen... Ik nam de scoop over en zag direct dat het een adulte Kleine burgemeester was, een erg goeie soort voor ons! Ik vertelde ze dat het pas de derde voor de Biesbosch was, veel beter dan de nog missende Kuifduiker. Op de grote afstand dat de burrie zwom, waren niet heel veel details te zien, maar iets ging knagen. De donkere vlek op de bovenzijde van de handpennen leek op schaduw van de daaroverheen stekende vleugel, of toch niet? We moesten dichterbij! De vogel bleef in de buurt van enkele zilvermeeuwen dobberen en leek door de wind iets naar de kant te komen. Hoe dichterbij we de vogel over de lange dijk naderden, hoe zekerder ik werd dat het toch echt geen schaduw was! Enkele excursieleden haakten af en begonnen mossen en planten te fotograferen. Met 5 man begon ik de discussie dat het toch echt leek dat het niet de 3e voor de Biesbosch leek, maar de 2e voor Nederland namelijk een Kumliens meeuw! Eindelijk kwam

de vogel tot leven en besloot te gaan poetsen. Nu zag ik het toch echt goed; op de onderzijde van p10 en op de bovenzijde van p7 en p8 zag ik tekening, op beide vleugels! Adrenaline werd aangevoerd en sneller en sneller liepen we naar de kortste afstand tot de vogel. En steeds duidelijker werd het. Op 300 meter van de vogel waren Albert Vrieling en ik echt overtuigd, de anderen worstelden nog met wat precies te moeten zien. Ondersoort, soort, herkenning, het valt allemaal ook niet mee. Ik belde naar Pim Wolf over andere verschillen met kleine burrie. Hij kon echter niet komen. Broer Mars gebeld, die kwam er direct aan. 'Let op of ie een donker oog heeft' zei hij nog. 'Dat heeft ie ook' zei ik! Thomas van der Es en Bas Verhoeven waren ook onderweg. Met een gerust hart kon er nu gedigischoopt worden. De handpenpatronen waren erop te zien, we zaten safe. Thomas en ik overlegden snel over de mogelijkheid tot een twitch door middel van een excursie via Evides, de eigenaar van het spaarbekken. Het was echter zondag, daar nam logischerwijs niemand op. Daarmee was een eventueel bezoek van andere vogelaars gedoemd tot uitstel naar de maandag. De verjaardagvierders waren na anderhalf uur zo goed als allemaal overtuigd en grote meeuwenmoe, we moesten gaan. Geen Kuifduiker, geen Zearend, geen Bever, maar wel een cadeau met een lintje voor Jaap!

Met mijn broer ging ik na de excursie met Jaap direct weer terug naar De Gijster. De Kumliens zwom nog steeds middenop, nu was de vogel wel wakker en alert. De broodproef proberen? Waarom niet. De vogel reageerde niet dus reden we naar de andere kant. Plots vloog de vogel wel naar het brood. We reden de 2 kilometer weer terug! Nu kon de vogel van veel dichterbij worden bekeken en gefotografeerd! Toen we om 4 uur weggingen zat de vogel nog gewoon midden op de enorme watervlakte.

De volgende ochtend om 6 uur was de meeuw vertrokken. Een Bever stak de kreek over. De Zeerenden zaten gewoon weer in de Turfzakken. Alles was weer als vanouds.

Een Blonde ruiter in polder Hardenhoek

door Jaap Dijkhuizen

Blonde ruiter *Tryngites subruficollis* – 13 mei 2011

Foto: Hans Gebuis

Opvallend, dat je meestal wat ontdekt als je het juist niet verwacht! Zo ook op deze bewuste maandag van 9 mei 2011, toen het koud was, er vrij veel wind stond en er ook nog regelmatig een heftige bui viel. Ingrediënten om lekker thuis te blijven! Daarbij optellend dat ik mijn telefoon dat weekend had verloren; het maakte de omstandigheden er niet beter op.

Toch maar even de Biesbosch in schieten. Rond 10:30 uur eerst maar even de noordoosthoek checken van Polder Hardenhoek, dan kan je tenminste lekker in de auto blijven zitten. Helaas was dat van korte duur... De eerste de beste vogel die ik in de telescoop kreeg zag er heel eng uit! Direct was duidelijk dat dit een Blonde ruiter moest zijn: net iets groter dan een aanwezige Bontbek en duidelijk kleiner dan een Kemphaan. Opvallend was de voorovergebogen houding tijdens het foerageren, á la Oeverloper. Mooie oranjeachtige kop en borst, naar onderstaartdekveren toe steeds witter wordend. Heel fijn gestreepte kruin, opvallend oog, licht wenkbrauwstreepje (m.n. achter oog), mantel opvallend: veel zwarte dekveren met brede oranjeachtige randen (mooi gekarteld gezicht!), op zijborst een fijne donkere tekening (lijkend op aanzet borstband), vrij korte (in vergelijking met Kemphaan) poten, geelgroenig van kleur, vaak geknikt, en een kort donker snavelkje.

Daar sta je dan, zonder telefoon en met een bewerkelijk zontje op de achterbank... Komt daar ineens een overbekende auto (traag) aanrijden (vanaf de pont)... Daar kwam Theo Muusse! Ik zwaaien natuurlijk, hierdoor werden de laatste meters gelukkig wat versneld afgelegd en binnen een mum van tijd konden we samen van deze klapper genieten. Gelukkig had Theo zijn camera bij zich en

maar goed ook (op dat moment), want nauwelijks een paar klikken later en de vogel was alweer gevlogen!

En laten de foto's van Theo ook nog eens de kenmerken zien die ik nog had kunnen noteren: geen wit op bovenstaart/stuit en ondervleugels opvallend wit met op uiteinde een donkere komma-tekening (hét kenmerk in vlucht!). Eindelijk weer eens een ontdekking na jaren droog te hebben gestaan! En ook eindelijk een leuke en zeldzame Biesboschsoort! Zelfs zonder bier was het genieten! Jammer dat Peter Verhelst nét te laat arriveerde...

Gelukkig voor vele Biesboschvogelaars -en dus ook voor Peter- dook de vogel nog op 12 en 13 mei op (door Thomas en Peter herontdekt). Op deze dagen is de vogel uiteindelijk ook schitterend gefotografeerd!

'Ik zie een Alpengierzwaluw' – 14 mei 2011

door Wouter Thijs

Alpengierzwaluw *Tachymarptis melba* – 14 mei 2011

Foto's: Wouter Thijs

Zaterdagochtend 14 mei was het weer eens tijd om naar Polder Hardenhoek te gaan. Ik was er al een klein weekje niet geweest en de dagen ervoor was er een Grauwe gors aanwezig. Dit zou voor mij een nieuwe jaar- en Biesboschsoort zijn. Jammer genoeg was het weer niet zo best deze ochtend. Een behoorlijk stevige zuidwestenwind en vrij grijs weer, maakten het geen aantrekkelijke ochtend voor zingende vogels. Aangekomen op de fietsdijk parkeerde ik mijn auto en kwam daar direct Ed en Mary van der Es tegen. De Grauwe gors was nog aanwezig en kort geleden nog in beeld geweest. Aangekomen op de plek ter hoogte van een rol prikkeldraad bleek de vogel niet meer in beeld te zijn. Er stonde een vijftal vogelaars te kijken die na verloop van tijd allemaal weer vertrokken. In de Hardenhoek was het overigens ook niet onaardig met behoorlijk wat stelten. Na een tijdje vergeefs wachten op de Grauwe gors, besloot ik om deze maar even af te kijken. Dit leverde enkele bontbekplevieren en zowaar een adult zomer Rosse grutto op. Ook foerageerden er enkele honderden gierzwaluwen door de harde wind laag boven de polder. Na een tijdje kwam één van de doorgelopen (voor mij onbekende) vogelaars teruggelopen over de fietsdijk. Ik maakte een kort praatje en vertelde hem van de Rosse grutto. Die had hij ook al gezien. Hij bleef ook nog even kort over de polder kijken. Na een tijdje zei hij opeens: "Ik zie een Alpengierzwaluw". Ik: "Echt waar? Waar dan?". Na een korte uitleg had ik de vogel ook in beeld. De vogel vloog in een grote groep Gierzwaluwen boven het noordelijk deel van de polder. Kort nadat ik de vogel had gezien, begon ik meteen foto's te maken. De vogel draaide bij en vloog recht voor ons in zuidelijke richting door (helaas wel op aanzienlijke afstand, op het scherm van mijn camera kon ik niet eens zien of ik wel de juiste Gierzwaluw in beeld had). De vogel was verrassend moeilijk te vinden en te volgen in de grote groep gierzwaluwen, zijn witte buik viel nauwelijks op. Na bijgekomen te zijn van de eerste opwindings, zijn we meteen gaan bellen om het nieuws bekend te maken. Hierdoor raakten we de vogel helaas kwijt. Na alle commotie was het tijd om kennis te maken, de vogelaar bleek Teus Luidendijk te zijn. Aan het eind van de ochtend trok de bewolking weg en luwde de wind wat. Hierdoor vertrokken ook de meeste gierzwaluwen. Er is de hele ochtend gezocht naar de vogel. Jammer genoeg is de Alpengierzwaluw niet meer terug gevonden. De vogel betreft het eerste geval van Alpengierzwaluw in de Biesbosch en ongeveer het 55^e geval voor Nederland. Teus, bedankt voor deze topontdekking! [Red.: Inmiddels is de vogel aanvaard door de CDNA]

Jaarlijst 2011

In het jaar 2011 zijn er precies 248 soorten met grote mate van zekerheid in het werkgebied van Birding Biesbosch vastgesteld. Daarbij zijn Rouwkwikstaart, Engelse en Noordse kwikstaart meegeteld als aparte soorten. Dit extreem hoge aantal hebben we mede te danken aan een enorm toegenomen waarnemerintensiteit. In 2011 werden er ongewoon veel zeldzame soorten gezien en vaak ook succesvol getwicht. **Veel kustgebonden soorten** zoals de Alk, Kleine jager, Grote- en Zwarte zee-eend, Roodkeelduiker, Dwergstern, Grote stern, Strandleeuwerik en Oeverpieper werden in de Biesbosch of net daarbuiten waargenomen. Daarnaast werden enkele **nieuwe soorten** voor het gebied gezien: een Alk, Alpengierzwaluw, Kleine geelpootruiter (in roulatie) en Slangenarend.

Van enkele soorten is geen volledig afdoende beschrijving bij de waarneming ingevoerd, zoals bij de meldingen van de Steppekiekendieven en de Taigarietganzen. Echter zijn de waarnemers overtuigd van deze waarnemingen en zijn ze daarom opgenomen in de jaarlijst.

Thomas van der Es voerde met 229 soorten in 2011 de lijst aan. Theo Muusse bleef op twee steken met 221 waargenomen soorten, gevolgd door Peter Verhelst met 202.

Vooruitzichten 2012/2013

Steeds meer vogelaars weten de Biesbosch te vinden. Ook de website van *Birding Biesbosch* wordt steeds vaker bezocht. De informatievoorziening in de Biesbosch wordt steeds meer gestroomlijnd. In de komende twee jaar willen we de volgende activiteiten uitbreiden of verbeteren:

- Het up-to-date houden van de nieuwsberichten op de website.
- Vernieuwing van het bestaande forum.
- Meer naamsbekendheid door het plaatsen van reclame in het gebied.
- De uitbreiding van de Whatsappgroep(en) voor zeldzame vogelwaarnemingen.
- Het uitbreiden van een jaarverslag met daarin statistieken, verslagen en fotomateriaal.

Tijdens een vergadering van de broedvogeltellers in de Biesbosch op 9 april 2012 werd er geopperd om een vogelwerkgroep voor de hele Biesbosch op te richten. Dat plan werd wisselend ontvangen onder de 'vaste' bezoekers van het gebied. Wél is voorgesteld om in 2012 een cursus inventariseren te starten via de Natuur- en Vogelwacht Dordrecht.

Birding Biesbosch blijft niet meer dan een community waar Biesboschvogelaars hun waarnemingen uitwisselen. We willen uitdrukkelijk geen vereniging worden, die bijvoorbeeld excursies organiseert.

Wél zijn er steeds vaker ideeën om als vogelaars onderling activiteiten te organiseren. Zo werd in het weekend van 12 mei 2012 de eerste Big Day gehouden. Het team van Thomas van der Es, Joey Braat en Niels van Pelt won met 139 soorten. Het andere team, Peter Verhelst en Bas Verhoeven, zat daar niet ver naast met 136 soorten. Deze hoge aantallen stimuleren om in 2013 een grotere Big Day te organiseren, waaraan meer teams meedoen.

Albert de Jong

Opmerkelijke fotoseries

Slechtvalken broeden in kraaiennest

De volgende fotoserie laat een Slechtvalkjong zien dat op 23 mei door Jacques van der Neut en Cors Aantjes (SBB) werd gevonden. Het werd gevonden onder een oud kraaiennest in polder Stededijk, waarin dit jaar een paartje Slechtvalken nestelde. Het was voor het eerst in Nederland dat Slechtvalken zo'n natuurlijke locatie gebruikte. Foto's: Marco Vriens

Zeearenden slopen een Grauwe gans

Tim Janse wist op 24 oktober een bijzondere serie van het bekende duo Zeearenden te maken. De twee jonge vogels deden in polder Hardenhoek vijfmaal een poging om een Grauwe gans te pakken. Uiteindelijk met succes. Dat de twee gedreven ganzenjagers zijn, werd al eerder dit jaar gefilmd.

